

П. О. Савчук (Рівне)

Берестецька битва в історії України

26—28 червня 1992 р. у Рівному відбулася III республіканська науково-теоретична конференція, присвячена Берестецькій битві. Її організували Рівненська обласна організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Управління культури Рівненської державної адміністрації, Рівненське краєзнавче товариство, Державний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви». В роботі конференції взяли участь учені з України, краєзнавці, викладачі і студенти Рівненського педінституту, активісти ряду громадських організацій.

У доповідях і повідомленнях порушувалися різні аспекти, пов'язані з битвою під Берестечком. Значний інтерес учасників конференції викликало повідомлення д-ра іст. наук, проф. Львівського держуніверситету С. А. М а к а р ч у к а на тему: «Етнокультурні риси українців перед національно-визвольною війною XVII ст.». Він, зокрема, підкреслив, що дослідження етнокультурних рис української нації, які сформувалися вже до середини XVII ст., дають можливість глибше усвідомити характер, цілі й особливості національно-визвольної війни. Цікавим був виступ канд. іст. наук, ст. викладача Українського інституту інженерів водного господарства (м. Рівне) В. І. Ц и б у л ь с ь к о г о на тему: «Берестецька битва в зарубіжній історіографії 1945—1980 рр.». Працюючи в зарубіжних архівах, дослідник почерпнув чимало невідомих для українського загалу фактів з битви та оригінальні її оцінки вчених Заходу. Слід відзначити виступ голови Рівненського краєзнавчого товариства І. Г. П а щ у к а, який проаналізував досі невідомі статті письменника-волинця, очевидця сталінських катівень Кліма Поліщука про поле Берестецької битви. Канд. іст. наук, провідний спеціаліст Рівненського обласного краєзнавчого музею Г. В. Б у х а т о розкрив висвітлення питань Берестецької битви на сторінках «Літопису Волині».

Різні аспекти, пов'язані з битвою під Берестечком, висвітлили канд. іст. наук, доц. Львівського політехнічного інституту Г. Ф. М а р и с к е в и ч «Роль Б. Хмельницького у національно-визвольній війні українського народу 1648—1657 рр.» (До історіографії проблеми), канд. філологічних наук, ст. викладач Рівненського педінституту Я. О. П о л і щ у к «Дипломатія Адама Киселя й альтернатива війни». Канд. іст. наук, ст. викладач Рівненського педінституту Л. В. З е л і н с ь к а висвітлила тему «Козацький портретопис української драматургії». Тему козацтва порушив О. Ф. Н о в а к (м. Рівне). Канд. іст. наук, доц. Українського інституту інженерів водного господарства (м. Рівне) П. А. Р и ч к о в розкрив тему «Планувальний розвій Берестечка до середини XVII ст.».

На конференції з повідомленнями виступили канд. іст. наук, доц. Рівненського державного інституту культури П. О. С а в ч у к на тему: «Рівненщина у період визвольної війни під проводом Б. Хмельницького», зав. науково-освітнім відділом Острозького державного історико-культурно-

го заповідника О. В. Г л а д у н е н к о, наук. співроб. цього ж заповідника М. Н. М а н ь к о та інші.

До конференції були видані тези доповідей і повідомлень. На жаль, ряд провідних учених на конференцію не прибули. Учасники конференції відвідали поле Берестецької битви. 28 червня у Георгіївській церкві, що знаходиться на території заповідника, відбувся молебень. Під час роботи конференції працювала художня виставка місцевого майстра пензля В. М. В о й т о в и ч а.

Т. В. Вронська (Київ)

Зустріч із заступником директора Інституту ім. А. Гаррімана (США)

Доброзичливість й відвертість панували на зустрічі співробітників відділу історії України періоду другої світової війни Інституту історії України із заступником директора інституту ім. Гаррімана при Колумбійському університеті проф. М а р к о м ф о н Х а г е н о м, що відбулася 5 червня 1992 р. Ініціатива зустрічі належала американському вченому, який побажав поспілкуватися з фахівцями, які досліджують саме цей важливий період. Зацікавленість М. фон Хагена в обміні думками та поглядами на деякі проблеми з українськими колегами пояснюється новим ставленням американських учених до незалежної держави — України, суттєвими змінами у їхніх наукових підходах та позиціях. Як повідомив проф. М. фон Хаген, корінні перебудовні процеси останнього часу позначилися на загальній спрямованості тематики Гарріманівського інституту.

У цій зустрічі також взяв участь аспірант Колумбійського університету з Ізраїлю А м і р В а й н е р, який веде свою науково-дослідницьку роботу під керівництвом М. фон Хагена. Обидва гості перебували у Києві з метою опрацювання фондів місцевих архівів.

Із вступним словом та короткою інформацією про головні напрями досліджень виступив зав. відділом, д-р іст. наук, проф. М. В. К о в а л ь. Він приділив увагу перегляду тематики наукових досліджень відділу, пошуку нових напрямів роботи, висвітленню раніше не вивчених і складних питань. Головними у науковій роботі, як підкреслив М. В. Коваль, мають бути чесність, об'єктивність та недопущення будь-якого ідеологічного впливу на історика-науковця з боку жодної з партій або рухів.

Фон Хаген у свою чергу охарактеризував загальну спрямованість у роботі Гарріманівського інституту, що, до речі, позначилося й на пошуках нової назви для цієї наукової установи, яка б більш об'єктивно віддзеркалювала головну лінію у науковій роботі. Перевагу було віддано назві «Гарріманівський інститут» за ім'ям його засновника.

Далі він розповів про фахівців, які працюють в інституті, — політологів, економістів, антропологів та істориків. Якщо раніше вони працювали над темами, що висвітлювали події у центрі колишнього Союзу, то нині пріоритет надається й іншим регіонам співдружності, насамперед національним державним утворенням. Науковці переходять від застарілих